

תשובה לדו בן-אמוץ

תצוגת = אופנה בבית = הספר

גם "המורה הקרח" המתוסכל שלק עם כל חוסר כשרונו וחוסר חוש המידה שלו איננו מסוגל ליצור עיוות כזה.

משיך אם כן. התלבושת בטלה מן העולם, אבל, דן, אני מבטיח לך שלא כל קושי תוכל להבחין בין תלמידי בית ספר תיכון עיוני לבין תלמידות בית-ספר לפקידות או תלמידים של בית-ספר מקצועי לתניכות וזאת על-פי הלבוש. במדינת-

מורים ומחנכים (זאת בתנאי שמיסגרת הוראה מאפשרת התייחסות אל בעיות חביבה ומדינה). שינוי מצב זה בבית-הספר יתאפשר במידה שיהיה פונקציה של שינוי חברתי מקביל. מכל מקום דומני שגם לו היו מורי ישראל כולם נוקפופורמיסטים למהדרין לא די היה בכך כדי להלחם ב"מגמות מסוימות של החברה הישראלית" היום. אבל נחזור לעניין התלבושת ה"אחידה הנוראה".

אין להתעלם, דן, מן העובדה הנחרצת כי תפיסת הלבוש וההופעה החיצונית כ"סמלים של יוקרה ושל השתייכות חברתית, היא היא הדומיננטית בחברה וגם בקרב בני הנוער.

אם התלבושת האחידה של בית-הספר היא, לפי תפיסתך, ביטוי לקונפורמיזם ר"ל "עדריות" נכון הדבר שבעתים לבני ה"תופעות הקשורות במושג "אופנה". היא דוגמה אופיינית יותר להגייון ולמוסר של ערך מאשר אותה החוקיות לפיה מתמלאים רחובות ערינו בבגדי מיני-מדי-מקסי ואח"כ, (לרוב בחוסר טעם אישי מזועזע) חליפות ולטרונגין? אינני יודע איזה ביטוי לחשיבה עצמית יש להוצאת מאות לירות (רובה של משכורת נערה עובדת, למשל) עבור בגד "אופנתי", שהצדקת קנייתו היא העובדה, שכולם היום מתלבשים כך וזה במודעה. הביטוי העליון של קונפורמיזם וחוסר חשיבה, לדעתך, הוא הרצון להיות "כמו כולם", זוהי התבטאות מדעת, או אם תרצה איבוד ה"אני" לדעת.

אמצע שנות החמישים, דומני, כא-

שר הוחלט על הנהגת התלבושת ה"אחידה" בבתי-הספר התיכוניים, לא היה רצון להפוך את עניין התלבושת לאמצעי של השלטת סדר. ההחלטה, עד כמה שידוע-תי מגעת, נבעה מנימוקים סוציאליים, מ"רצון להגן לערכים של שוויון (לא אחרי כן!) גם באמצעות התלבושת הזאת. ר"יפה כוחו של נימוק זה גם היום, כאשר הפער בין אלה המצויים מחמת לקו ה"עוני" בישראל לבין אלה המצויים למעלה ממנו הולך, גדל ומעמיק.

אני רוצה להרחיק את המרוץ המטופש אחר רמת-חיים ויוקרה מדומה מגבולות בית-הספר, תוך ידיעה ברורה שהוקפו של מירוץ זה חוקים ממני. למטרה זאת, ולא עוד, משמשת התלבושת האחידה. ההזדקקות לאמצעי כפיה היא מצרעת אבל הכרחית - טוב: למטרה זאת.

אבל נניח לרגע שנהגה כפי רצונך ונב"טל את "ההוראות האוויליות בעניין לבוש והופעה חיצונית", מה יקרה? ובכן ה"נערה זקלן סמוכה או פרתיה לוי או וויאן מורחי (השמות בדויים, הנערות קיימות) אינה מופיעה ללימודים זה השבוע השני. בסופו של זה באה האם הבוכיה גוררת שלושה צאצאים אל מנהל בית-הספר: "אדון מנהל, בת שלי לא תבוא לבית-ספר, אין כסף למספרה, אין כסף ל"גרבני ניילון, אין כסף לשמלה, הילדה לא רוצה". חי וחלק. מהי תלבושת "סבירה"? מי יקבע סבירותה של תלבושת כאשר לא תהיה מיגבלה בעניין זה? (ואנא שים לב,

ני משתדל מאד שלא להגיב ב"סיגנון פרובוקטיבי לרשימתו של דן בן-אמוץ. המורים המפגרים" (העולם ה"ז 1746). אני נמנע מכך הפעם בעיקר מ"שני טעמים:

(א) מתקבל הרושם שלל הסחת נגד יותר משהיא משכנעת בנימוקיה מעוררת ספקות בקשר לטיב הטענות הכלולות בה, ומעי-דה במידת מה על חולשת המסמך אותה. ואין בדעתי להתנצל על היות עמיתי ר"אנוכי מורים בישראל.

(ב) דומני כי הבעייה שדן הצביע עליה דורשת יותר מתגובה מחוכמת.

אשית הרשה לי דן להודות לך על המחמאות הכלולות ברשימתך ש"בגיליון הנוהן ובתגובה למכתבי הקודם ל"מדורך, אלה המתייחסות אלי אישית. צר לי, אך עם כל הכבוד ובמלוא הצניעות, קשה לומר שהן מחניפות מאוד באותו ה"קשר שנאמר. הניסיון להציג מישהו כ"יוצא מן הכלל המאשר את הכלל (מורה "נבון" המאשר היות כלל המורים, "מפי" רים" יש בו, למצער, חוסר הליגנות אינטל-קטואלית: האם מוכיחות הראיות שבידך (אלה שהצגת ואלה שעדיין לא הצגת) כי המורה השכיח הוא כזה המדכא חופש מחשבה וקנאי לחשיבה שבלוגית וסטנדר-טית? האם באמת אתה יכול להצביע על קיומה של מעין מערכת מיכנית ש"בסיסה (הרחב מאד) הוא ציבור המורים הפועלת כמכש של התלמיד כדי לעצב אותו בצורה סטנדרטית? הצבעת על תופ-עה, האם משובצע אתה כי קנאותם של מחנכים מסוימים לאחירות ההופעה וה"תלבושת של תלמידים היא סימפטום של אותה מערכת?

אבי הבעייה, כמובן, רחוקה מלהיות תיאורטית. שהרי היא קשורה בסילו-קם של שלושים תלמידים מבית-הספר ע"ש קלעי בגבעתיים ומן הסתם בחיכוכים ממ"שים מאוד שלא הגיעו לידי אותו שלב ב"בתי-ספר אחרים.

התקנה של לבוש אחיד בבית-הספר מחייבת אמצעי כפיה של ה"מימסד" - קרי: ההנהלה, המזכירות והמורים. ולכאורה מטיל מצב זה את התלמידים מחד-גיסי ר"המורים מאיד-גיסי לשיני קצתותי של מח"נה, ומאמת כאילו את גירסתך כי המורים, ברצונם או שלא ברצונם, אינם אלא כלי שרת בידי משרד-החינוך. (שהוא, ברוב ה"טענות שהצגת, מעין משרד ליצור המוני אזרחי מחר ממושעים בפקיח המכוון ל"תקנים לאומיים, שהרכבו נקבע על-פי מפי-תח מפלגתי בהשגחת הרבנות הראשית ו"המועצה לביקורת סרטים המחוזות).

המציוות, נדמה לי, שונה מאד. החופש של מורה לפעול במיסגרת הבנ"ת, הכרתו ואמונתו הוא מעל ומעבר למה שניתן לעיתונאי, מהנדס-תוכניות, אב או חבר-כנסת של אחת ה"סיעות הגדולות. אך עם כל זאת יש לומר שעולמו של רוחני של המורה הוא עולמו הרוחני של העיתונאי של המהנדס ושל הח"כ הנכבד. וממילא תחבטנה כל המגמות הקונפורמרי-סטיות שבחברה בדרך עבודתם של מספר

הקשור בספר ובמוסיקה בהשוואה לסרט. אך על משחקו של ידן כתבו בין השאר: "דין מחונן באישיות בימתית וכישרון ש"הוא מתת-אלוהי". שבועונים ועיתונים הק"דישו לו מאמרים ופרופרטאגיות על הישגו בתפקיד זורבה.

(2) החווה של ידן, שנחתם בסוף שנת 1969, נחתם עד לתחילת חודש מאי 71 יזאת, כבר אז, בגלל התחייבותיו לתיאט"ר ון הקאמרי. המחזמר, הוזהב והצלחה רבה, יוצג עד לתאריך הנ"ל וכבר כיום אין להשיג כרטיסים לשבועות מראש. עם תום ההצגות במאי - יוסרט המחזמר

יוסי ידן

עבור הטלוויזיה בגרמניה, שחייק ואוסטריה להקרנה בשנת 1972. מכאן שמוקדם ל"דחה בלשון-עבר על מותו טרם עת של זורבה.

(3) באוקטובר 1970 סוכם ביני לבין מנהלו של התיאטרון הקאמרי, מר ישעיהו ויינברג, על מועד שובו של יוסי ידן אר-צה לחזרות בקאמרי. זו גם הסיבה מדוע נאלץ לדחות הצעה לככב בזורבה בהפקה בתיאטרון הממלכתי במינכן בספטמבר 1971. מכאן איני חושב שקאמרי מוזרז למצוא ליוסי ידן הצגה מתאימה.

יוםם הראה, עכשיו בווינה

מדינת-ישראל... המרימ צריך, איפוא, להיות ללא תנאים מוקדמים, בתנאי שאלה תנאים של הצד השני, לישראל, כפי ה"נאה, הוכות להתנות תנאים מוקדמים ככל שיעלה הרצון מלפני ממשלחה.

אתה מידה של הגיון ניתן למצוא גם ב"סיעוניו ה"ביטחוניים" של הח' חזון. "הפק"רת הרמה היא הפקרת הגליל העליון ה"מורחי על כל ישוביו", טוען הח' חזון, אך באותה מידה של הגיון ניתן לטעון כבר היום שהשארית סוריה בידי הסורים היא הפקרת ישובי הגולן.

יובח קבחה*

החזרת הרמה לאלתר לבין תובעי ס"ח הרמה. הויכוח הוא בין תובעי הסיפוח לידי בעליה, לאחר שיושג הסכם-שלום, ש"אחז מסעיפו יהיה הפירוז המוחלט של ה"רמה.

לשיא של ניתוח "הגיוני" מגיע הח' חזון בטפלו בבעיות ה"הצניעות. הרצועה, לפי הח' חזון, היא חץ מורעל, וכיזוד אין דרך טובה ובדוקה יותר ברעל מאשר בלבלוע אותו. קל מאד לדבר על סיפוח "שטחים", א"יהחזרת "שטחים", ועוד ועוד "שטחים", אך מה לעשות, הח' חזון, ובשטחים אלה חיים בני-אדם, שאינם מרגישים את עצמם "משוחררים" אלא להיפק, ואינם מגלים שמץ התלהבות לקבל אורחות ישראלית, כהצעת חברו של חזון למערך, משה דיין.

ובאילו אמצעים תציע, החבר חזון, להשתמש נגד אותם תושבים, שיביעו ה"נגדותם לסיפוחם לישראל? קתות רובים? מקלות-חירוף? ואולי כיתות-ירי?

ואולי המושג שהמציא, "עם פלסטיני-יירוני", מרמז על הפיתרון העולמי בדעתך, פשוט להעביר את המיטרד הזה על עבר-היידן המרוחני?

בואו להצדיק את ההתנחלות ב"פיתח-רפתיה, ולשלול את טיעונם של חברי כ"רם-שלום, שהתנחלות זו היא נישול הפליטים, היא תנפס הח' חזון במילת הקסם "מורכבות". מי שטוען, כטענת אנשי כ"רם, אינו מבין עד כמה "המורה ומורכבת היא בעייה זו" (בעיית הפליטים), שאין למצוא לה פיתרון חקלאי, אלא תעשייתי בלבד - אליבא דחזון, מכאן שצריך לנצל את מעט רזרבות הקרקע שעדיין קיימות ברצועה ר"

תלמידתיכון בתלבושת אחידה

ישראל והיום מונצחים הסערים החברתיים גם על-ידי העובדה שחינוך תיכוני עיוני הופך יותר ויותר עניינה של קבוצה כמעט אקסלוסיבית בציבור במקום להיות הוזה לכל נפש. עובדה היא שילד חמישי הנוהך היום בבית-שאן, בקטמון ט', בשכונת התקווה למשפחה "ברוכת ילדים" סכוויי להגיע אל בית-ספר תיכון עיוני שוזה כמ"עט לסיכוי שלי להיות אסטרונוטוס.

יבוא מי שיטען: האם על-ידי קיום תק"נת הלבוש בבית-הספר נפתרות בעיות ה"האם על-ידיכך שמרחיקים את הסימנים ה"חיצוניים של קיפוח חברתי מתחומי בית-הספר מתגברים על בעיית העוני? או ל"מצער מן התיסכול העמוק של תלמידים עניים? האין כאן התעלמות מבעיות במקום התמודדות עימן?

בבן, בית-הספר איננו ממשלת-ישראל ר"אפילו לא משרד-החינוך. התלבושת האחידה איננה ערך שכנגד ואיננה ערך בכלל. היא אמצעי. אין זה בשום פנים ואופן אמצעי כפיה (למרות שכופים אותו בפי"רוש) אין התלבושת האחידה מכשיר להשי"לטת סדר (נכון, דן, אין קשר בין תלבו"שת ורמת הלימודים של התלמיד), אלא אמצעי שעל-ידי הכוונה והסברה יוכל ל"הועיל בטיפוח ערכי שוויון. כאשר יודע תלמיד שהוא בא לבית-הספר בתלבושת אחידה כדי שלא לגקר עיני חברו, וכאשר יודעת הנערה מעוטת האמצעים שבבית-הספר לא תהיה נבדלת בלבושה - הרי אלה דברים השקולים כנגד כל השאר.

מרדכי מירר, פתח-תקוה

שמויות

במיץ ענבניות

מכיוון שהעולם הזה מגיע לידי גם ב"חז"ל, ברצוני לומר למר אבנרי הנכבד ש"כל הדיבורים שלו על שלום על-ידי ויתור-רים הינם שטויות במיץ ענבניות.

גרעון דראה, ניו-יורק

דרך

גבר

קשה לי ממש להתאסק מלהביע הנאתי למקרא רעיונו הפורה של אורי אבנרי, היינו, שמדיניות ארה"ב-ישראל אינה אלא אוטוס.

הרעיון שילהב את דמיוני: בקו הזה, הרי מה שמנסה ישראל כרגע לעשות הוא לתפוס את ה... של ההוא ולחזק בחז"קה, ואז זה מתגלה כקנה רצוף (טרק)

את מעט מקורות המים להתישבות יהודית דווקא. מצטער, ניסיתי להבין הגיון מורכב זה, ולא הצלחתי.

גולת הכותרת של דברי חזון היא כמובן ה"פינלה", הקריאה הפאטסטית ל"אחזות לו"חמת" של ביצת"א, שבלעדיה "אין טעם ועניין בקיום מיסגרתו המשותפת".

הרשה נא לי, הח' חזון, להציג לך מספר שאלות בהקשר זה:

- (א) לאחזות לוחמת" שתלחם על מה, אתה קורא? על סיפוח והתנחלות?
(ב) מה היא אחזותו הלוחמת של ה"קבה"א? מתי לחם לאחרונה מלחמה פולי-טית? האם בסיסמאות נבובות שאין להן כיסוי תרצה לאחו את עינינו?
(ג) האם בדברייך על חוסר הטעם בקיום המיסגרת המשותפת - בתנאים מסוימים - אתה רומז על כוונה לחזור לתרגי-לים שכבר ביצעת פעם? האמנם תחשוב שכ"רם-שלום ב"1971 היא קיבוץ הראל ב"1953?

אריק ברונשטיין, מגן